

Bezoekadres

Maria Theresialaan 99
6043 CX Roermond

Postadres

Postbus 2207
6040 CC Roermond

IBAN: NL10NWAB0636750906

KvK: 67682065

088 88 90 100

info@waterschaplimburg.nl

www.waterschaplimburg.nl

Fractie Water Natuurlijk
Mevrouw R.A. Kaanen

datum 4 oktober 2022
uw kenmerk
zaaknr. 2022-Z8167
documentnr. WLDOC-1037746042-4554
onderwerp Beantwoording artikel 35-vragen over grondwater

Beste mevrouw Kaanen,

Per brief van 5 september 2022 (ontvangen op 6 september 2022) heeft u aan het dagelijks bestuur een aantal vragen gesteld over grondwater.

In het vervolg van deze brief reageren wij successievelijk op uw vragen.

U schrijft: "De fractie Water Natuurlijk Limburg maakt zich grote zorgen over ons grondwater voor nu en in de toekomst. Ons grondwater, zowel het diepe grondwater als het freatische, ondiepe, grondwater zijn onze strategische reserve in tijden van droogte. Gevreesd moet worden dat er daardoor bedreigingen ontstaan, in kwantiteit en kwaliteit van ons grondwater. Ook levert een stabiel grondwaterpeil een bijdrage aan de stabiliteit van de bovengrond waardoor "Groningse toestanden" gelukkig redelijk beperkt zijn in onze regio. Tegelijkertijd wordt binnen afzienbare tijd gestopt met de bruinkoolwinning in Duitsland met de daarbij behorende enorme grondwateronttrekking. Ook dat heeft gevolgen voor de grondwaterstroom en het grondwaterpeil in Limburg. Rond eind augustus waren de grondwaterstanden extreem laag. Reden voor bijvoorbeeld de waterschappen Vallei en Veluwe en Rijn en IJssel om vanaf eind augustus niet meer toe te staan dat grondwater onttrokken wordt, binnen 200 meter van kwetsbare beeklopen met waardevolle natuur. Ook is bij hen, in het gehele werkgebied, het gebruik van grondwater in die tijd aan banden gelegd waardoor onder andere gras- en gewassen, gazons en sportvelden alleen nog tussen tien uur 's avonds en zeven uur 's ochtends besproeid mogen worden."

Vraag 1

Deelt u onze zorg zoals beschreven in de inleiding?

Antwoord op vraag 1

Ja, we zien als gevolg van de zeer lange droogteperiode dat zowel de watervraag (bijv. beregening en groei natuur) toeneemt en de beschikbaarheid (droogval in beken) afneemt. Tevens zijn er over de

periode van 2018-2022 meerdere extreme droogteperioden geweest, waardoor het watersysteem en aanwezige natuurwaarden onder druk staan.

Vraag 2

Hoe is de verantwoordelijkheid geregeld in Limburg m.b.t. het grondwaterbeleid tussen, gemeenten, waterschap en provincie?

Antwoord op vraag 2

De toedeling van verantwoordelijkheden m.b.t. grondwater is landelijk geregeld.

- De provincie stelt het (strategisch) beleidskader voor grondwater vast. Dat doet zij op hoofdlijnen in de provinciale omgevingsvisie en is verder uitgewerkt in het regionale waterprogramma.
- Het waterschap moet rekening houden met het provinciale beleidskader bij het maken van eigen (uitvoerings)beleid.
- Gemeenten hebben geen specifieke beleidstaak m.b.t. grondwater(beheer). Wel rust op de gemeente de gemeentelijke grondwaterzorgplicht. Deze zorgplicht is in de Waterwet opgenomen en is met name gericht op het treffen van maatregelen in openbaar gebied om structureel nadelige gevolgen voor de grondwaterstand voor de aan de grond gegeven bestemmingen zoveel mogelijk te voorkomen of te beperken.

Vraag 3

Wie is verantwoordelijk voor de vergunningverlening, het toezicht en de handhaving voor onttrekkingen aan het diepe grondwater?

Antwoord op vraag 3

De provincie is op grond van de Waterwet bevoegd gezag voor de volgende grondwateronttrekkingen:

- Industriële toepassingen (toepassingen in het bedrijfsproces) van meer dan 150.000 m³ per jaar;
- Openbare drinkwatervoorziening;
- Bodemenergiesystemen (met name de open bodemenergiesystemen)

Alle overige grondwateronttrekkingen vallen op grond van de Waterschapswet (autonome bevoegdheid) onder de bevoegdheid van het waterschap.

Er is wat betreft het onttrekken geen onderscheid tussen diepe of ondiepe onttrekkingen.

Het onderscheid diep/ondiep wordt wel gemaakt bij het maken van een grondwaterput. De provinciale omgevingsverordening bevat regels m.b.t. het maken van putten. Dit zijn regels met het oog op bodembescherming. Voor het maken van een put die reikt tot beneden afsluitende lagen in de Venloschol en Roerdalslenk is een provinciale toestemming nodig.

Vraag 4

Wie is verantwoordelijk voor de vergunningverlening, toezicht en handhaving voor onttrekkingen aan het freatische grondwater?

Antwoord op vraag 4

Zie antwoord op vraag 3.

Vraag 5

Voor zover er een verantwoordelijkheid ligt bij het waterschap, kunt u aangeven hoe u daar concreet invulling aan geeft?

Antwoord op vraag 5

Onze Keurregeling bevat regels m.b.t. het onttrekken van grondwater. De provincie heeft in de provinciale omgevingsverordening instructieregels opgenomen die het waterschap moet volgen bij het maken van regels. Deze instructieregels zien met name op het *stand still* beginsel voor grondwateronttrekkingen voor de open teelt en op het opnemen van een vergunningplicht voor alle grondwateronttrekkingen in hydrologisch gevoelige gebieden. Wij hebben invulling gegeven aan deze instructies.

Daarnaast geldt voor andere onttrekkingen, groter dan 10 m³ per uur, een meld- of vergunningplicht. Een vergunningplicht geldt met name voor de meer omvangrijke bronbemalingen en grondwatersaneringen en voor industriële grondwateronttrekkingen. Ook voor nieuwe grondwateronttrekkingen in de bedekte teelt (glastuinbouw) geldt een vergunningplicht.

Meldingen en vergunningaanvragen worden behandeld. Voorts vindt toezicht plaats en wordt, zo nodig, handhavend opgetreden. Tot slot vindt registratie van onttrokken hoeveelheden grondwater plaats.

Vraag 6

Meer concreet is de vraag in hoeverre vergelijkbare maatregelen zoals bij Vallei en Veluwe en bij Rijn en IJssel zijn afgekondigd, ook in Limburg gelden? Zo ja, welke precies, zo nee, waarom niet?

Antwoord op vraag 6

Vallei en Veluwe hebben onttrekkingsverboden ingesteld voor bufferzones langs natuurgebieden. Rijn en IJssel heeft een onttrekkingsverbod ingesteld voor de omgeving van twee N-2000 gebieden.

WL heeft dit type maatregel niet ingezet. We zien op dit moment onvoldoende meerwaarde van deze maatregel, omdat die op korte termijn niet bijdraagt aan het verminderen van droogval in de beken. Ook effecten op de (natte) natuur zijn verwaarloosbaar, dit volgt uit berekeningen die zijn gedaan in kader van Nieuw Limburgs Peil (NLP) en Limburgse Integrale Watersysteem Analyse (LIWA). Tevens geldt dat WL op dit moment geen beleid of normstelling kent omtrent het inzetten van onttrekkingsverboden voor grondwater. Wel wordt momenteel het beleid hiervoor door en samen met Provincie Limburg verder uitgewerkt (o.a. NPLG).

Vraag 7

Kunt u aangeven welke bedreigingen u ziet m.b.t. een duurzaam grondwaterbeheer?

Antwoord op vraag 7

Als gevolg van klimaatverandering en de huidige balans tussen watervraag (landbouw, natuur, drinkwater, industrie) en waterbeschikbaarheid, zien we tijdens droogte dat waterbeschikbaarheid onder druk komt te staan. Dit is zichtbaar in dieper uitzakkende grondwaterstanden, opbrengstdepressies aan landbouwgewassen en schade aan (vochtminnende) natuur.

Een analyse van knelpunten is verwoord in het rapport Waterstromen Limburg. Daarnaast worden de belangrijkste knelpunten ook geschetst in het recent vastgestelde provinciaal waterprogramma 2022-2027.

Vraag 8

Op welke wijze wordt het gewenste grondwaterpeil geregeld? Doen we dat alleen met stuwen of overweegt u ook om bijvoorbeeld infiltratiebuizen in te zetten om het grondwater weer op peil te krijgen?

Antwoord op vraag 8

Als waterschap beïnvloeden we het grondwaterpeil via het peilbeheer in watergangen en sloten. Dit doet het waterschap met (boeren)stuwen, het aanvoeren van extra Maaswater via de Peelkanalen, het verplichten van peilgestuurde drainage en de herinrichting van beken. Het waterschap onderzoekt ook het inzetten van peilgestuurde drainagesystemen voor en de effectiviteit van subirrigatie.

Vraag 9

Wat is de invloed op de hoogte van de grondwaterstand als de bruinkoolwinning stopt? Graag uitgesplitst naar regio's in Limburg.

Antwoord op vraag 9

Uit verkennende berekeningen (WLDOC-2066690340-13378)) blijkt dat zich na beëindiging van de bruinkoolwinning en het vollopen van de groeves (wat tientallen jaren zal duren) een nieuw evenwicht instelt in stijghoogten in diepe watervoerende pakketten. De stijghoogte in de diepe watervoerende pakketten in het Limburgs deel van de Roerdalslenk zal met enkele meters stijgen (1 tot 5 m). De freatische grondwaterstanden zullen daardoor nauwelijks veranderen. De toestroom vanuit Duitsland over de landsgrens richting Limburg zal in de diepe watervoerende pakketten in de Roerdalslenk toenemen met slechts enkele miljoenen kubieke meters per jaar (3 tot 5 miljoen m³ per jaar). Dat leidt *niet* tot extra winbare hoeveelheden voor drinkwater of industrie.

Vraag 10

Zijn er nog andere factoren, vanuit het buitenland, van invloed op de grondwaterstand?

Antwoord op vraag 10

Buiten reguliere onttrekkingen in het buitenland ten behoeve van drinkwater, industrie en landbouw, zijn er geen andere factoren vergelijkbaar met de bruinkoolwinning van invloed op de grondwaterstanden in Limburg

U vervolgt: *“Bescherming van ons grondwater kan alleen succesvol zijn als nut en noodzaak ook bij onze burgers en het bedrijfsleven aanwezig is. Daar is in de ogen van WNL nog een wereld te winnen. Er is een gat tussen ‘zenden’ en ‘ontvangen’, merken we steeds weer. M.b.t. de communicatie naar de burger is er grote onduidelijkheid hoe e.e.a. geregeld is. We communiceren ons suf maar blijkbaar komt de boodschap niet aan.”*

Vraag 11

De vraag is dan ook gerechtvaardigd of niet veel meer landelijk een intensieve campagne gestart moet worden, mogelijk binnen Unie van Waterschappen verband met een eenduidige boodschap. Bent u dit met ons eens?

Antwoord op vraag 11

Landelijk is de Unie van waterschappen bezig met het ontwikkelen van een lijn/visie met betrekking tot de rol van het waterschap bij het grondwater. Onderdeel hiervan is ook een communicatieplan. Zodra dit gereed is, zal verdere communicatie worden uitgezet. De insteek van landelijk communicatie over grondwater die op dit moment plaatsvindt, is nu nog uitleggen en aangeven dat we niet aan een knop kunnen draaien om het grondwater te regelen. Overigens communiceert het waterschap al breed en intensief over klimaatadaptatie. Een goed voorbeeld daarvan is het platform www.waterklaar.nl waarin we samenwerken met alle gemeenten

Vraag 12

Wat doen we om te checken of de boodschap bij de burger aankomt? Meten we dat?

Antwoord op vraag 12

Helaas kunnen we niet meten of de boodschap is aangekomen. We kunnen wel de vragen monitoren die binnenkomen op de sociale media en een omgevingsanalyse maken. Het bereik van een bepaald bericht is hier onderdeel van. Zo ontstaat een beeld van wat er in de buitenwereld leeft, waar we vervolgens op kunnen inspelen.

Vraag 13

Wat kunnen we er verder aan doen om te zorgen dat het voor de burger duidelijker is wat nu wel en niet mag? Hoe kunnen we m.b.t. dit punt een verbeter slag maken?

Antwoord op vraag 13

Je ziet in tijden van droogte dat het thema grondwater erg leeft, ook bij media. Dit jaar hebben we gewerkt met een communicatiestrategie rond droogte. Zo plaatsen we geregeld berichten op de sociale media (bijvoorbeeld vissen in nood, blauwalg), hebben we de landingspagina op de website over droogte (www.waterschaplimburg.nl/droogte) geactualiseerd en uitgebreid op basis van vragen vanuit de pers en de omgeving, hebben we een landingspagina ‘Waterbeeld Limburg’ toegevoegd met actuele waterstanden, de neerslagverwachting, droogte en andere bijzonderheden zoals waterkwaliteit, versturen we proactief persberichten en plaatsen we advertenties in vakbladen in

geval van bijvoorbeeld onttrekkingsverboden. In oktober volgt een evaluatie van de communicatie rondom de droogte. We zullen dit hierin meenemen. In aanloop naar de zomer van 2023 volgen we de aangepaste strategie. Aandachtspunt is dat de regelgeving over grondwater complex is. Meerdere partners hebben verantwoordelijkheden. Dit bemoeilijkt het communiceren hierover.

Tot slot schrijft u: *“WNL is van mening dat anno 2022 nut en noodzaak voor een duurzaam grondwaterbeheer belangrijker is dan ooit tevoren.”*

Vraag 14

Bent u met WNL van mening dat als randvoorwaarde zou moeten gelden dat het grondwaterpeil jaarlijks stabiel zou moeten zijn? Met andere woorden, dat er niet meer water onttrokken mag worden dan er ook weer bij komt?

Antwoord op vraag 14

Als waterschap sturen we met ons peilbeheer het grondwaterpeil voor zover dat beïnvloed wordt door het oppervlaktewatersysteem. Het waterschap gaat daarbij uit van de maximale grondwaterstanden afgestemd op de bodemgebruiksfuncties. Eén en ander zoals vastgelegd in ons waterbeheerprogramma, dit wordt uitgewerkt in de nota peilbeheer. Een zo stabiel mogelijk grondwaterpeil is daarbij altijd het streven.

Het daadwerkelijke grondwaterpeil wordt naast onttrekkingen nog door diverse andere factoren beïnvloed, zoals neerslag, kwel, verdamping, opname gewassen, etc. Ook een neerslagtekort van meerdere jaren op rij kan een lager grondwaterspiegel tot gevolg hebben. We monitoren de actuele waterbeschikbaarheid en bij dreigend tekort treffen we maatregelen conform het beleid van het waterschap. Op die manier proberen we te sturen op stabiele grondwaterstanden

Vraag 15

Mocht dit wel het geval zijn dan dient in het daaropvolgende jaar het tekort gesaldeerd te worden. Bent u dit met ons eens?

Antwoord op vraag 15

Nee, zie ook antwoord vraag 14

Vraag 16

Op welke wijze vult u uw rol als “ambassadeur van ons grondwater” in?

Antwoord op vraag 16

We hebben in het Waterbeheerprogramma weergegeven op welke wijze we werken aan klimaatadaptatie (balans tussen water vasthouden en water afvoeren).

Onze speerpunten hierin:

- Samen klimaatadaptief inrichten van stad en land

- Aanpakken van grootste wateroverlast knelpunten waarbij maatregelen in de regel ook werken voor waterconserving
- Risicogestuurd peilbeheer en onderhoud
- Elke druppel vasthouden en pas afvoeren als het moet

Bij het treffen van maatregelen en het uitwerken van beleid moeten we beseffen dat WL dit met vele waterpartners samen moet doen, ieder op zijn eigen domein. Van de openbare ruimte van gemeenten, agrarisch gebied tot en met de beeksystemen waar WL direct voor aan de lat staat.

Vraag 17

Meer concreet: op welke wijze kan het oppervlaktewaterbeheer ondersteunend zijn aan een duurzaam grondwaterbeheer en omgekeerd?

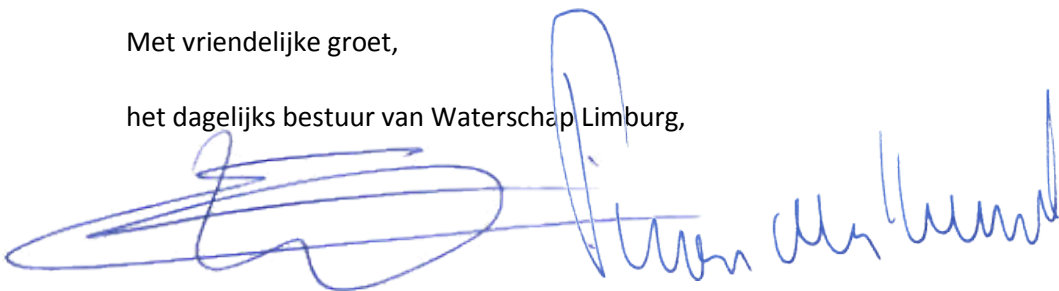
Antwoord op vraag 17

Als waterschap beïnvloeden we het grondwaterpeil via het peilbeheer in watergangen en de grondwatervoorraad via vergunningverlening en handhaving van grondwateronttrekkingen en drainages. Grond- en oppervlaktewater vormen één watersysteem, waardoor een goed beheer van beide uiteindelijk zorgt voor een duurzaam watersysteem. Water zoveel mogelijk vasthouden en het grondwater voeden is de kern waar het beheer op gericht moet zijn. Het waterschap zet vanuit die lijn in op het jaarrond hoog stuwen, selectief maaien, plaatsen van extra (boeren)stuwen, het inlaten van Maaswater via de Peelkanalen en subirrigatie.

Wij gaan ervan uit u hiermee voldoende te hebben geïnformeerd. Overeenkomstig het bepaalde in artikel 35 van het Reglement van orde voor de vergaderingen van het algemeen bestuur zal een afschrift van deze brief ter kennisneming worden toegezonden aan de leden van het algemeen bestuur.

Met vriendelijke groet,

het dagelijks bestuur van Waterschap Limburg,

ir. E.M. van der Kuil
wnd. secretaris-directeur

drs. ing. P.F.C.W. van der Broeck
dijkgraaf